

Ett hopplöst sätt att arbeta på

Hur regeringens sänkning av statsbidraget
påverkar Sveriges studentkårer

SFS

Om rapporten

Sveriges förenade studentkårer (SFS) företräder landets studentkårer, som har ett lagstadgat uppdrag att bevaka och utveckla den högre utbildningen. Sammanlagt är ett sextiotal studentkårer medlemmar i SFS, och de företräder över 400 000 studenter.

År 2026 sänktes statsbidraget till studentkårerna med över en tredjedel – justerat för inflation är stödet nu lägre än någonsin. För att ta reda på hur sänkningen drabbat kårerna skickade SFS under våren 2026 ut en enkät till sina medlemskårer, som besvarades av hälften. Resultatet är tydligt: konsekvenserna är omfattande och slår mot kårernas möjligheter att fullgöra sitt uppdrag. SFS uppmanar regeringen att höja och indexera statsbidraget till studentkårerna.

Utgiven av Sveriges förenade studentkårer
Stockholm, juni 2026

Dnr: P1-02/2526

Utredare: Julia Lindström och Mathilda Fredriksson

Presskontakt: Mathilda Fredriksson, mathilda.fredriksson@sfs.se,
076-544 01 02

www.sfs.se

Förord

Sveriges studentkårer gör ett viktigt jobb. Fram till 2010 var alla studenter medlemmar i en studentkår, medlemskapet var obligatoriskt. När kårobligatoriet slopades infördes i stället ett statsbidrag som fördelas till landets studentkårer för att bedriva den verksamhet som de måste bedriva enligt Högskolelagen. Statsbidraget blev dock bara en fjärdedel av det regeringens beställda utredning ansåg behövdes.

Mycket har förändrats sedan 2010. Antalet studenter är fler. Fler studerar på distans. Och det generella kostnadsläget i samhället har såklart också ökat.

Vi har sedan 2010 återkommande påtalat att stödet till studentkårerna är för lågt. Det var därför väldigt välkommet att den dåvarande regeringen 2021 satsade pengar på en reell höjning av statsbidraget, för första gången sedan det infördes. Det rörde sig om 25 miljoner kronor, och motiveringen till höjningen tydliggjorde att det handlade om att stötta studentkårerna i att bland annat hantera en större andel distansundervisning. Äntligen fick Sveriges studentkårer gehör: Stödet till studentinflytandet var för lågt. Från den 1 januari 2026 har dock stödet sänkts till den tidigare nivån. Det motsvarar en sänkning på 30 procent.

Under det senaste året har jag träffat studentkårer i hela Sverige som tvingats säga upp anställda, minska antalet förtroendevalda, och ställa om sina verksamheter, från fullt fokus på kärnuppdraget, till att istället tvingas jaga extra finansiering.

I den här rapporten har vi frågat Sveriges studentkårer om hur sänkningen drabbar dem. Deras besked är tydligt: Sänkningens konsekvenser kommer på sikt att göra våra utbildningar sämre, det är dåligt för Sverige. Vår slutsats är lika tydlig: Det är dags att höja stödet till studentkårerna och faktiskt möjliggöra för dem att lösa sitt lagstadgade uppdrag.

Rasmus Lindstedt,
Ordförande verksamhetsåret 25/26
Sveriges förenade studentkårer

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Summary in English	5
Inledning	6
Bakgrund	6
Kårobligatoriet avskaffas	6
Studentkårernas underfinansiering	6
Steg i rätt riktning	6
Sänkningen 2026	7
Metod	8
Om enkäten	8
Resultat	8
Studentkårer kompenseras av sitt lärosäte i olika grad	8
Alla studentkårer påverkas negativt	9
Sänkningen slår hårt inom många områden	10
Studentkårernas röster	11
Försämrad utbildningsbevakning och mindre studentinflytande	11
Ett minskat oberoende	12
Minskad bemanning och ökad sårbarhet	12
Högre arbetsbörda och försämrad arbetsmiljö	13
Försvagat studiesocialt arbete, färre medlemsförmåner och risk för minskat engagemang	14
Ett ökat fokus på ekonomi och bortträngning av andra frågor	16
Studentkårernas största utmaningar	17
Utmaningarna förstärker varandra	17
Analys och slutsatser	18
Studentkårerna påverkas olika – men alla påverkas	18
Studentkårer som inte kompenseras av lärosätet drabbas värst	18
Ökat beroende sänker kvaliteten	19
Det lagstadgade uppdraget hotas	19
Negativa följeffekter för studentstöd och studiesocial verksamhet	19
Ohållbara arbetsvillkor	20
Konsekvenser av ett försvagat studentinflytande	20
Förslag	21
Bilaga 1: Enkäten till studentkårerna	22
Effekterna av sänkt statsbidrag	22

Sammanfattning

År 2026 sänktes statsbidraget till studentkårerna med över en tredjedel. Sveriges förenade studentkårer (SFS) har under våren 2026 tillfrågat våra medlemskårer hur de har påverkats av sänkningen. Enkäten besvarades av 28 av 56 studentkårer som får statsbidraget.

Totalt 71 procent av studentkårerna upplever en stor eller måttlig negativ påverkan av det minskade statsbidraget. En faktor som påverkar hur hårt sänkningen slår är om studentkåren får ekonomisk kompensation av sitt lärosäte, vilket 57 procent av studentkårerna får, helt eller delvis.

Den vanligaste konsekvensen av det minskade statsbidraget är ett ökat beroende av lärosätet, vilket 82 procent av studentkårerna uppger. Ett ökat beroende är problematiskt eftersom studentkårerna bevakar utbildningarna och ska kunna påpeka om det finns kvalitetsbrister.

En annan vanlig konsekvens är en försämrad utbildningsbevakning, vilket hälften av studentkårerna uppger. Utbildningsbevakning är en del av studentkårernas lagstadgade uppdrag och flera studentkårer uttrycker oro över att inte kunna fullgöra detta uppdrag, på grund av bristande resurser.

Andra vanliga konsekvenser av det minskade statsbidraget är minskat stöd till studenter, försvagat studiesocialt arbete, minskad bemanning och svårare att rekrytera studentrepresentanter. Många studentkårer beskriver att de tvingats prioritera ekonomisk överlevnad framför utveckling av verksamheten. Högre arbetsbelastning och ökad stress har blivit vanliga följder.

Det är djupt oroväckande att sänkningen av statsbidraget har fått så stora negativa följder på så kort tid. Detta visar att studentkårerna redan innan sänkningen var allvarligt underfinansierade. Särskilt oroande är att sänkningen har medfört markant försämrade förutsättningar för studentkårerna att bedriva sitt lagstadgade uppdrag.

Försämrat studentinflytande påverkar utbildningarnas kvalitet, studenternas välmående och lärosätenas möjlighet att uppfylla krav på studentrepresentation. På längre sikt påverkar detta Sveriges kompetensförsörjning och konkurrenskraft. Dessutom riskerar sänkningen att underminera studenters engagemang i sin studiemiljö och utbildning genom att försämra villkoren för detta arbete.

För att stoppa denna negativa utveckling och skydda studentinflytandet uppmanar SFS regeringen att:

- höja statsbidraget till studentkårerna
- indexera statsbidraget till studentkårerna.

Summary in English

In 2026, the government grant to student unions was reduced by more than one third. During the spring of 2026, the Swedish National Union of Students (SFS) asked our member unions how they had been affected by the reduction. The survey was answered by 28 of the 56 student unions that receive the government grant.

In total, 71 percent of student unions report a major or moderate negative impact from the reduced government grant. One factor that affects the severity of the reduction is whether the student union receives financial compensation from its higher education institution, which 57 percent of student unions receive, either fully or partially. The most common consequence of the reduced government grant is increased dependence on the higher education institution, which 82 percent of student unions report. Increased dependence is problematic because student unions monitor the quality of education and must be able to point out any shortcomings.

Another common consequence is a deterioration in education monitoring, which half of the student unions report. Education monitoring is part of the student unions' statutory mandate, and several student unions express concern that they will no longer be able to fulfil this mandate, because they lack the resources. Other common consequences of the reduced government grant include reduced support for students, reduced student welfare activities, staff reductions and greater difficulty recruiting student representatives. Many student unions describe being forced to prioritise financial survival over the development of their activities. Increased workloads and higher levels of stress have become common consequences.

It is deeply concerning that the reduction in the government grant has had such significant negative consequences in such a short period of time. This shows that student unions were already severely underfunded before the reduction. Particularly concerning is that the reduction has significantly worsened the conditions for student unions to carry out their statutory mandate.

Weakened student influence affects the quality of education, students' wellbeing, and higher education institutions' ability to meet requirements for student representation. In the longer term, this affects Sweden's skills supply and competitiveness. In addition, the reduction risks undermining students' engagement in their study environment and education by worsening the conditions for this work.

To stop this negative development and protect student influence, SFS urge the Government to:

- increase the government grant to student unions
- index the government grant to student unions.

Inledning

Studentkårerna har ett lagstadgat uppdrag att bevaka och medverka i utvecklingen av utbildningen och förutsättningarna för studier vid högskolan. För att kunna genomföra detta uppdrag får studentkårerna varje år ett statsbidrag. Denna rapport undersöker hur studentkårerna har påverkats av att statsbidraget minskade med över en tredjedel 2026.

Bakgrund

Kårobligatoriet avskaffas

Fram till 2009 hade Sverige ett kårobligatorium, vilket innebar att alla studenter behövde vara medlem i en studentkår. När det avskaffades infördes i stället ett statsbidrag till studentkårerna, som en kompensation för de minskade intäkter som följde av att färre studenter anslöt sig till studentkåren och betalade medlemsavgifter. Tack vare statsbidraget skulle studentkårerna kunna fortsätta bedriva den verksamhet som regleras i högskolelagen, högskoleförordningen och studentkårsförordningen. Den utredning som låg till grund för kårobligatoriets avskaffande föreslog att studentkårerna skulle få ett bidrag om 310 kronor per helårsstudent för att täcka de minskade intäkterna.¹ Slutresultatet blev dock en betydligt lägre ersättning.

Studentkårernas underfinansiering

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) undersökte statsbidraget till studentkårerna i en rapport 2017.² Där identifierar UKÄ följande:

- studentkårerna är underfinansierade
- studentkårer har olika förutsättningar att utföra sitt uppdrag
- många studentkårer står i en beroendeställning till sina lärosäten.

UKÄ rekommenderade att tre- eller fyrfaldiga statsbidraget till studentkårerna, som då låg på cirka 32 miljoner kronor för budgetår 2017.

Steg i rätt riktning

I statsbudgeten för 2021 höjdes statsbidraget till studentkårerna med 25 miljoner kronor, och omfattade totalt 65 miljoner kronor. För åren 2022–2025

¹ SOU 2008:11. Frihet för studenter – om hur kår- och nationsobligatoriet kan avskaffas. Hämtad från:

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2008/02/sou-200811/> [2026-06-02]

² Universitetskanslersämbetet (2017). Studentinflytandet – Kartläggning och analys av studentinflytandets förutsättningar efter kårobligatoriets avskaffande (dnr 111-99-16). Hämtad från:

<https://gamla.uka.se/download/18.57b1ff5a15a444399ff136ab/1487841867116/rapport-2017-02-06-studentinflytande-kartlaggning-och-analys.pdf> [2026-06-02]

var anslaget något lägre, totalt 55 miljoner kronor per år. Motiveringen till 2021 års höjning var följande:

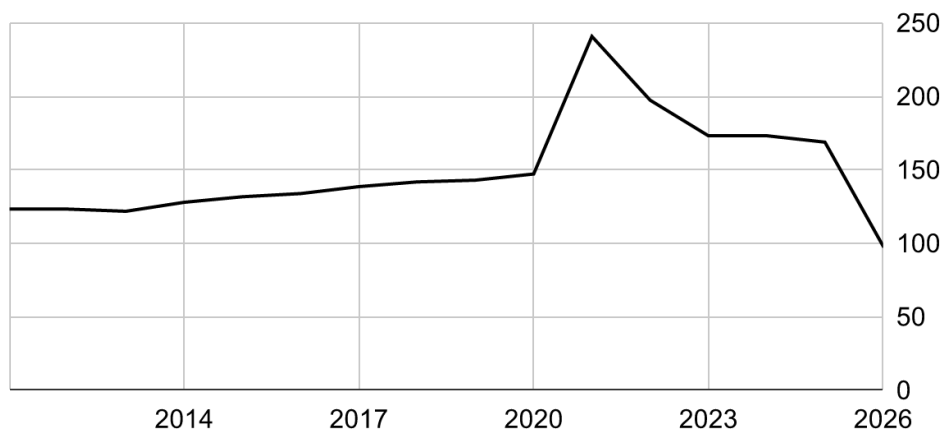
Studenterna och studentkårerna spelar en viktig roll i lärosätenas kvalitetsarbete. Det krävs engagerade studenter och ett aktivt studentinflytande för att möjliggöra utvecklingsarbetet för ökad kvalitet i utbildningarna vid universitet och högskolor. Med en större andel distansundervisning försvåras dock detta arbete och därför föreslår regeringen en satsning på att stärka studentkårerna.³

Antalet distansstudenter har ökat sedan 2021.⁴ Läsåret 2020/2021 låg antalet helårsstudenter (HST) inom distansutbildning på cirka 58 800 studenter. Läsåret 2024/25 var antalet cirka 75 200 studenter.

Sänkningen 2026

I statsbudgeten för 2024 aviserade regeringen att statsbidraget till studentkårerna skulle sänkas med 20 miljoner kronor från och med 2026, från 55 till 35 miljoner kronor. Sänkningen genomfördes och statsbidraget minskade med över en tredjedel. Justerat för inflation så är statsbidraget nu på den lägsta nivån någonsin.⁵

Statsbidrag per student, fasta priser (i=2024)

³ Regeringen (2020). Budgetpropositionen för 2021: Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (Prop. 2020/21:1), s 148. Hämtad från: <https://www.regeringen.se/contentassets/bc0f4b1a4ce844f2aa59949d09c93f29/utgiftsomrade-16-utbildning-och-universitetsforskning.pdf> [2026-06-02]

⁴ Se statistik från Universitetskanslersämbetet, HST i distansutbildning per utbildningsnivå och ämnesområde. Hämtad från: <https://www.uka.se/integrationer/hogskolan-i-siffror/statistik?statq=https://statistik-api.uka.se/api/totals/37> [2026-06-02]

⁵ Räknat i fasta priser så var anslaget cirka 150 kronor per HST 2020 och cirka 170 kronor per HST 2025. År 2026 är anslaget på cirka 100 kronor per HST.

Metod

Om enkäten

SFS skickade ut en enkät till samtliga medlemskårer under våren 2026. Syftet med enkäten var att få en bättre bild av studentkårernas situation och hur de påverkats av sänkningen av statsbidraget. Enkätfrågorna återfinns i bilaga 1. Enkätresultatet har sammanställts och analyserats av SFS.

SFS har 62 medlemskårer, varav 56 får statsbidraget. Totalt 31 studentkårer besvarade enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 50 procent. Tre av studentkårerna som har besvarat enkäten omfattas inte av statsbidraget. Deras svar har därför uteslutits från resultatet nedan.

De studentkårer som besvarat enkäten företräder studenter från olika ämnesområden, och visar en stor spridning när det kommer till storlek, geografiskt läge och organisering.

Resultat

Studentkårer kompenseras av sitt lärosäte i olika grad

Lärosätena har möjlighet att kompensera studentkårerna ekonomiskt för det minskade statsbidraget. Lärosätena får dock inga extra medel för att kompensera studentkårerna. Dessa resurser tas från andra delar av verksamheten.

En majoritet av studentkårerna, 57 procent (16 studentkårer), uppger att de kompenseras helt eller delvis av sitt lärosäte. Diagram 1 visar att 11 procent (3 studentkårer) kompenseras helt och 46 procent (13 studentkårer) kompenseras delvis, medan 43 procent (12 studentkårer) inte kompenseras alls av sitt lärosäte.

Fråga 1: Har ert lärosäte gått in med finansiering av er studentkår för att kompensera för det minskade statsbidraget?

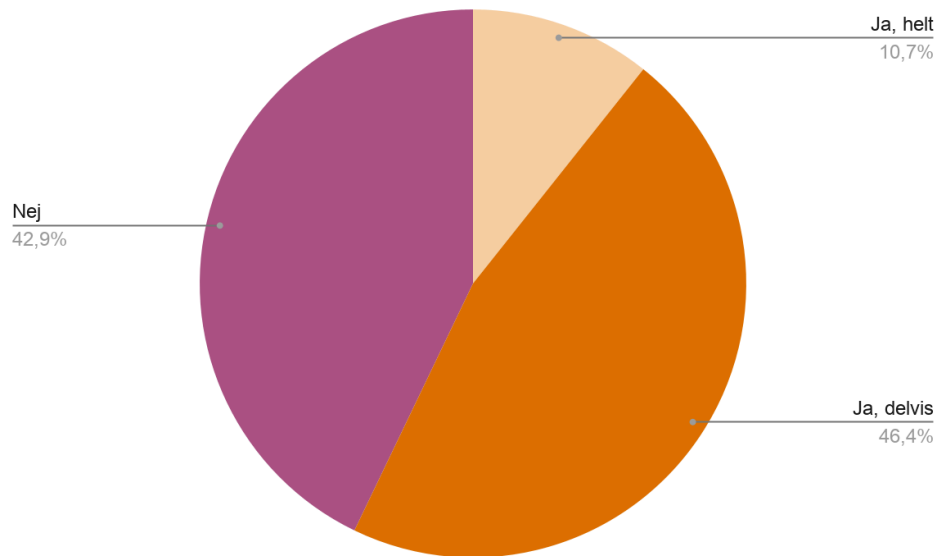

Diagram 1. Svar anges i % (n=28)

Alla studentkårer påverkas negativt

Diagram 2 visar att 32 procent (9 studentkårer) upplever en stor negativ påverkan av det minskade statsbidraget, och 39 procent (11 studentkårer) upplever en måttlig negativ påverkan. Totalt 25 procent (7 studentkårer) upplever en liten negativ påverkan och endast en studentkår uppger att den inte har påverkats. Dock har denna studentkår beskrivit hur den har påverkats negativt under en annan fråga i enkäten. Det går därmed att säga att samtliga studentkårer i någon mån påverkats negativt.

Fråga 2: Vilken påverkan har det minskade statsbidraget haft på er förmåga att bedriva er kårverksamhet?

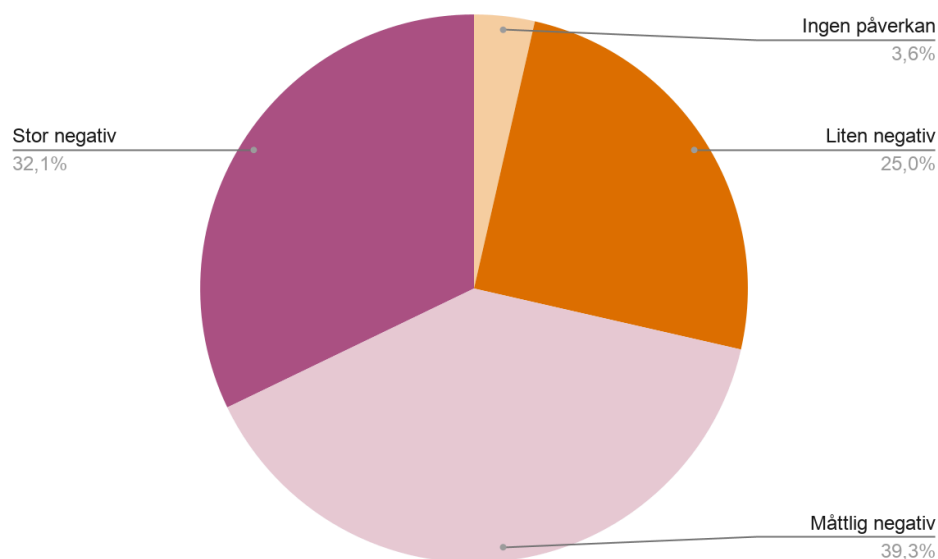

Diagram 2. Svar anges i % (n=28)

Sänkningen slår hårt inom många områden

I enkäten ombads studentkårerna att ge konkreta exempel på hur det minskade statsbidraget har påverkat dem. Studentkårerna fick här kryssa i olika förangivna flervalsoalternativ, med möjlighet att lägga till egna alternativ.

Fråga 3: Hur har er studentkår påverkats av det minskade statsbidraget?

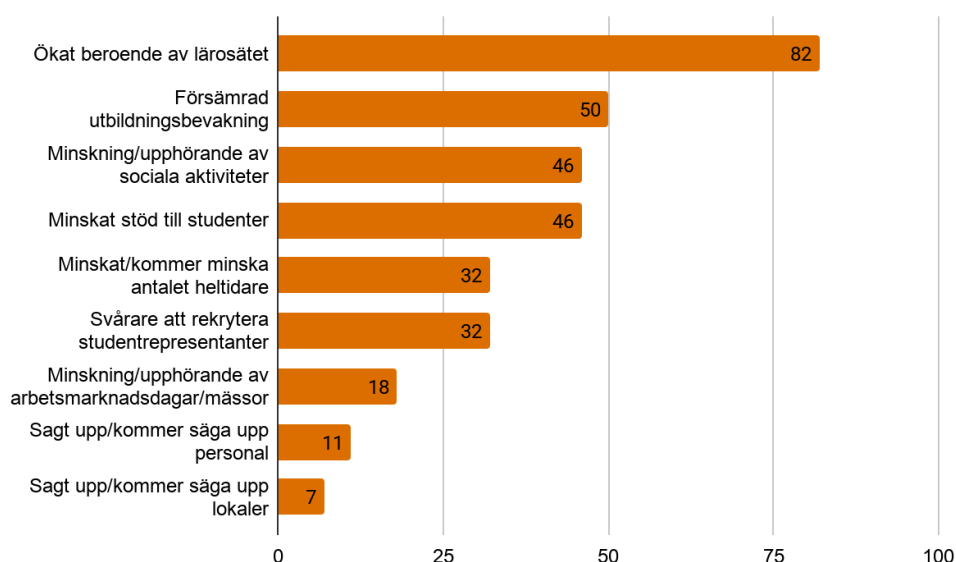

Diagram 3. Svar anges i % (n=28). Flera svar kunde anges.

Det allra vanligaste svaret är *Ökat beroende av lärosätet och minskat oberoende*, vilket 23 av 28 studentkårer (82 procent) har angett. Samtliga studentkårer som kompenseras av sitt lärosäte har svarat så, men också flera studentkårer vars lärosäte inte har gått in med finansiering.

Försämrad utbildningsbevakning är det näst vanligaste alternativet, vilket hälften av studentkårerna har angett (14 studentkårer). Utbildningsbevakning är en uttrycklig del av studentkårernas lagstadgade arbete.

På delad tredje plats är *Minskat stöd från studentkåren till studenter* och *Minskning eller upphörande av sociala aktiviteter*. Båda alternativen har uppgetts av vardera 46 procent (13 studentkårer). På delad fjärdeplats är *Minskat/kommer minska antalet heltidare*⁶ och *Svårare att rekrytera studentrepresentanter*, vilket berör vardera 32 procent (9 studentkårer).

Andra konsekvenser, som drabbat flera studentkårer, är *Minskning eller upphörande av arbetsmarknadsdagar/mässor*, *Sagt upp/kommer säga upp personal*, och *Sagt upp/kommer säga upp lokaler*. Bland fritextsvaren tar studentkårerna exempelvis upp att de behövt minska inköp av organisatoriska

⁶ *Heltidare* är demokratiskt valda studenter med studieuppehåll som arbetar heltid för studentkåren under en period, vanligtvis ett år. *Deltidare* är motsvarande term för en student som utför uppdraget på deltid.

system och tjänster, ett ökat beroende av kommunen, och att de tvingats prioritera ner arbete med studiemiljö och studenters hälsa och välmående.

Studentkårernas röster

I enkäten fick studentkårerna möjlighet att beskriva i fritext hur sänkningen av statsbidraget har påverkat dem. Totalt 24 studentkårer valde att besvara frågan. Av fritextsvaren framkommer att många studentkårer har drabbats mycket hårt av sänkningen och att den fått allvarliga konsekvenser för deras möjlighet att bedriva sin verksamhet. Nedan redovisas studentkårernas egna berättelser utifrån olika teman.

Försämrad utbildningsbevakning och mindre studentinflytande

Studentkårerna lyfter fram olika exempel på hur sänkningen av statsbidraget har medfört att de har mindre tid och resurser till studentinflytande och utbildningsbevakning. Det handlar om allt från att studentkåren har svårt att hinna delta i viktiga möten som rör utbildningen och studenternas situation, till att de har sämre möjligheter att genomföra undersökningar i studentpopulationen och driva förändring.

Försämringen beror inte minst på att studentkårer har varit tvungna att dra in på tjänster som arbetat med dessa frågor. Flera studentkårer beskriver att de redan innan sänkningen hade svårt att bemanna alla uppdrag kopplat till studentinflytande. En studentkår beskriver det på följande sätt:

Vi var tvungna att ta bort en presidial. Detta påverkar grovt våra möjligheter att bedriva utbildningsbevakning. Arbetsbelastningen blir även mycket större på de nuvarande heltidarna.
(Studentkår #24)

Några studentkårer uttrycker oro över om de kommer kunna uppfylla sitt kärnuppdrag. En studentkår beskriver situationen på följande sätt:

En stor del av vår verksamhet bärs av ideellt engagemang, men belastningen ökar på anställda och arvoderade, som i högre grad behöver fokusera på att säkra intäkter snarare än att utveckla och bedriva kärnverksamheten.
(Studentkår #15)

En annan studentkår uttrycker sig på följande sätt:

Vi har inte längre möjligheten att kontinuerligt arbeta för ett ökat och mer kvalitativt studentinflytande, utan måste arbeta för att organisationen ska kunna fortsätta på lång sikt.
(Studentkår #21)

En annan effekt av sänkningen som påverkar studentinflytandet negativt är att studentkårer har svårare att rekrytera studentrepresentanter. Studentkårer beskriver hur de har mindre tid och resurser att ägna åt rekrytering, och hur de

har svårare att locka nya representanter när de behövt dra in på arvoden och andra förmåner. Studentkårer beskriver också att de inte har samma möjlighet att erbjuda stöd och utbildning till studentrepresentanter. En studentkår beskriver situationen på följande sätt:

Då vi har haft stor arbetsbelastning har vi heller inte kunnat ge det stöd som vi vill ge till våra engagerade och även där har vi tappat förtroende. Detta kan leda till minskat engagemang tyvärr. Redan idag är det svårt att fylla alla styrelser och hitta engagerade personer. Något som påverkar hela organisationen.
(Studentkår #23)

Ett minskat oberoende

Studentkårer som fått ekonomisk kompensation från sitt lärosäte beskriver närmare hur detta medfört att de ökat sin beroendeställning. Ett ökat beroende kan i sin tur påverka studentkårens möjlighet att bedriva påverkansarbete och utbildningsbevakningens kvalitet. En studentkår uttrycker sig på följande sätt:

[...] det minskade stadsbidraget fortsätter att öka vårt behov av lärosätet. Idag är vi inlåsta i samarbeten som kåren är missnöjda med men är tvungna att vara med i för att få vårt bidrag från universitetet.
(Studentkår #5)

En annan studentkår beskriver situationen på följande vis:

Eftersom vi får mer bidrag från högskolan blir vi mer beroende av dem, vilket i sin tur skulle kunna påverka hur vi arbetar med dem.
(Studentkår #6)

Studentkårer som inte får kompensation av lärosätet lyfter fram att beroendet i stället kan öka gentemot externa finansiärer. En studentkår beskriver det på följande sätt:

Eftersom vårt lärosäte inte valt att höja sitt bidrag blir vi mer beroende av externa företagssamarbeten.
(Studentkår #20)

Minskad bemanning och ökad sårbarhet

Sänkningen har fått störst negativ påverkan för de studentkårer som har tvingats dra ner på sin bemanning. Detta gäller både anställda och arvoderade förtroendevalda (heltidare). Flera studentkårer vittnar om att de har behövt säga upp anställda. En studentkår har behövt säga upp så många som tre heltidsanställda. Flera studentkårer beskriver att de har behövt ta bort arvoderingen av hel- och deltidstjänster.

Studentkårerna beskriver hur nedskärningen i bemanning får negativa konsekvenser på hela deras verksamhet. En av studentkårerna beskriver nedskärningen på följande sätt:

Genom att behöva säga upp en anställd, en går från en heltidsanställning till 80% samt att en minskning av heltidsarvoderade ifrån 10 till 8 kommer vi inte ha lika mycket resurser att lägga ner på vår verksamhet.
(Studentkår #21)

Av fritextsvaren framkommer att många studentkårer redan hade en tuff ekonomisk situation innan sänkningen, vilket har lett till stora negativa effekter. En studentkår beskriver det på följande sätt:

Sänkningen av bidraget sker samtidigt som andra faktorer som i helhet påverkar vår ekonomi negativt. Det har gjort att vi blivit tvungna att ta bort en heltidare (med studiemiljöansvar) samt att vi eventuellt kommer behöva göra ytterligare nedskärningar kommande åren. (Studentkår #20)

Flera studentkårer beskriver hur deras verksamhet har blivit mer sårbar när de behöver förlita sig på ideellt engagemang i högre utsträckning. En studentkår skriver på följande sätt:

[...] i tider då vi försöker se över att heltidsarvoderade fler studenter för att kunna öka vår verksamhet för att möta studenternas behov, måste vi istället lägga alla de planerna på is och fortsätta överleva på ideellt engagemang. [...] Kårer är sårbara organisationer som beror helt på det ideella engagemanget, vilket blir ännu mer påtagligt i ekonomiskt svåra tider.
(Studentkår #2)

En annan studentkår beskriver det på följande sätt:

Vi litar alltmer på ideellt arbete än det vi heltidsarvoderade gör för att få tiden att gå ihop. Om vi inte lyckas vända ekonomin inom kommande år kommer vi behöva dra ner på heltidsarvoderade för att kåren ska kunna överleva.
(Studentkår #12)

Att studentkårer tvingas minska sin bemanning påverkar deras möjlighet att bedriva sin verksamhet och leder till försämrade villkor både för de som arbetar på studentkåren, för medlemmar och för studentpopulationen i stort. Neddragningarna påverkar också studentkårens möjlighet att ge stöd till kårsektioner och föreningar. En studentkår beskriver situationen på följande sätt:

Den största påverkan är att vi behövt ta beslut om att ta bort en heltidsarvoderad. Detta påverkar kåren centralt och även organisationen som helhet då det tar bort det "fria" spelutrymmet ledningsgruppen hittills haft med att fånga upp nya eller mindre arbetsuppgifter. Alltså kommer ledningsgruppen inte kunna stötta sektionerna och föreningarna i samma utsträckning.
(Studentkår #8)

Högre arbetsbörda och försämrad arbetsmiljö

Studentkårer lyfter fram olika exempel på hur sänkningen av statsbidraget har medfört en högre arbetsbörda och försämrad arbetsmiljö. De beskriver hur

nedskärningar i bemanning har lett till ökad stress för de som är kvar. En studentkår beskriver det på följande sätt:

Vi har behövt minska våra arvoderade roller och göra om hela strukturen för att kunna bibehålla vår verksamhet så intakt som möjligt. Arbetsbördan har därför ökat avsevärt.

(Studentkår #10)

En annan studentkår beskriver mer ingående vilka effekter som den ökade arbetsbördan har medfört.

Vi kommer inte att kunna anställa en till heltidare som vi hade hoppats. Detta gör att våra heltidare kommer att fortsätta vara överbelastade. Detta påverkar deras hälsa, både mentalt (utbrändhet) och fysiskt (brist på sömn, dålig nutrition pga brist på tid för att laga hälsosam mat), vilket försämrar deras förmåga att arbeta och att hjälpa studenterna.

(Studentkår #16)

Även studentkårer som inte har sagt upp personal beskriver hur arbetsmiljön försämrats. En studentkår beskriver hur arbetsmiljön blir lidande av ett ökat fokus på finansiella frågor.

Framförallt har det gjorts att vårt fokus får vara mer på finansiering än något annat vilket bidragit till dålig arbetsmiljö då varje inköp måste ifrågasättas.

(Studentkår #12)

Försvagat studiesocialt arbete, färre medlemsförmåner och risk för minskat engagemang

Studentkårer beskriver hur sänkningen av statsbidraget har gått ut över deras studiesociala arbete och att de i dagsläget inte kan genomföra lika mycket evenemang och aktiviteter som tidigare. De beskriver också hur studentkårernas möjlighet att stödja och hjälpa studenter har minskat. En studentkår uttrycker det på följande sätt:

Däremot påverkas vårt utrymme att genomföra studiesociala satsningar. Vi har idag inte samma möjlighet att initiera nya projekt utan att samtidigt behöva säkra alternativa intäktskällor. Detta riskerar att på sikt minska omfattningen av studentlivet, vilket är centralt både för vår profilering och för [stadens namn] attraktivitet som studentstad.

(Studentkår #15)

Flera studentkårer beskriver hur sänkningen har tvingat dem att öka vissa kostnader för medlemmarna. En studentkår beskriver att de framöver kan behöva ta betalt för medlemskap och skära ner på medlemsförmåner.

Andra kårer i [stadens namn] tjänar in en del av underskottet genom arbetsmarknadsmässor och social verksamhet, men inte vi. Delvis har vi andra förutsättningar, men också är det ohållbart att vi ska behöva sälja öl för att kunna betala för vårt lagstadgade uppdrag, studiebevakningen. Vi är rädda att, om underskottet fortsätter, behöva säga upp personal eller skära ner på våra

medlemsförmåner. Det kostar för tillfället 0 kr att vara medlem i [studentkårens namn]
(Studentkår #9)

Studentkårer har också behövt börja ta betalt för olika evenemang och tjänster, som de tidigare kunde erbjuda gratis eller till en betydligt lägre kostnad. En studentkår beskriver det på följande sätt:

Vi måste inte nödvändigtvis minska antalet sociala aktiviteter eller arbetsmarknadsföreläsningar, men de tar stryk på andra sätt. Evenemang måste bli dyrare, sådant som varit gratis förut kan inte vara det längre och engagemanget i evenemangen kommer minska. Det är ett rätt hopplöst sätt att arbeta på.
(Studentkår #2)

Flera studentkårer uttrycker oro för att minskningen av studiesocialt arbete och medlemsförmåner i sin tur kommer minska intresset för att gå med i studentkåren och engagera sig i studentfrågor och studentinflytande. En studentkår skriver att:

Största utmaningen är medlemsantalet, när vi nu kommer erbjuda mindre valuta för medlemsavgift.
(Studentkår #17)

En annan studentkår beskriver det på följande sätt:

Nedskalkningen av våra studiesociala aktiviteter har påverkat oss och skadat vårt förtroende. Studenter ser inte värdet av att vara medlemmar i studentkåren, eftersom att studentkåren inte har möjlighet eller kapacitet att genomföra evenemang och tillställningar som studenter är intresserade av att delta i. [...] Jag ser det även som ett samhällsproblem då det är viktigt att främja engagemang tidigt i åldrarna. Engagemang både under och efter studietiden är otroligt viktigt för vårt samhälle. Utan dessa eldsjälar från föreningslivet kommer det ideella engagemanget att stanna upp.
(Studentkår #23)

Sänkningen har också medfört att studentkårer inte kan lägga samma tid och resurser på att rekrytera nya medlemmar och vara synliga i olika sammanhang. En studentkår beskriver hur de har behövt minska på utgifter för informationsmaterial om studentkårens arbete, gratisartiklar och fysisk närvaro på campus. Nedan är citat från tre studentkårer som beskriver detta.

Det har varit svårt att hitta studenter som vill engagera sig som heltidare och det sänkta bidraget gör att ännu färre lockas till det.
(Studentkår #16)

Vi minskar vår digitala närvaro, vilket även bidrar till att färre studenter kan ta del av det arbete som studentkåren gör. Vilket i sin utsträckning kan leda till att färre ser nyttan med att vara medlem i studentkåren.
(Studentkår #21)

With budget cuts, social events are also restricted to certain budgets, so incentives for attracting more students are reduced.
(Studentkår #13)

Ett ökat fokus på ekonomi och bortträngning av andra frågor

Av fritextsvaren framkommer att sänkningen av statsbidraget har lett till att studentkårerna har behövt lägga mer resurser på ekonomiska frågor, omorganisering och att hitta extern finansiering för studentkårens verksamhet. Detta har i sin tur lett till en bortträngningseffekt när andra frågor, exempelvis utbildningsbevakning, har fått mindre utrymme. Nedan är citat från fyra studentkårer som beskriver denna bortträngningseffekt.

Vi försöker pusha för mer lokalt stöd från kommunen, för att försöka starta upp områden vi har kämpat med sedan covid. Detta har gjort att gå från ett knä till båda, vi har inte tiden att fixa saker utan måste fokusera på att släcka bränder. Vi har gått från att få pengar från staten från att be om det från andra myndigheter, som lärosätet, kommun, MUCF och andra organisationer för att få stöd.
(Studentkår #7)

Vi har märkt att när man planerar event så är huvudfokus alltid på det ekonomiska om det ens går att genomföra istället för sociala vinsterna.
(Studentkår #4)

Minskade resurser innebär även att mer tid behöver läggas på planering, finansiering och medlemsrekrytering, vilket begränsar utvecklingen av verksamheten. Även om vi som mindre kår inte har behövt säga upp personal eller heltidsarvoderade, påverkar situationen vår möjlighet att växa och utvecklas organisatoriskt.
(Studentkår #15)

Genom det minskade statsanslaget genomför vi en omorganisering som tar tagit mycket av årets tid och resurser, som i stället hade kunnat läggas på utbildningsbevakning samt studiesocial verksamhet.
(Studentkår #21)

Flera studentkårer beskriver hur sänkningen har lett till en ekonomisk obalans, trots idoga insatser för att få budgeten att gå ihop. Studentkårer beskriver att de inte har kunnat följa sina budgetramar, att de har behövt använda tidigare upparbetade reserver och att verksamheten redovisat betydande underskott. Detta påverkar organisationens ekonomiska hållbarhet negativt både på kort och lång sikt. En studentkår beskriver situationen på följande sätt:

Trots att vi pausat en styrelse och dragit ner på samtliga delar av vår verksamhet (främst det studiesociala) har vi ännu inte lyckats nå en stabil budget. [...] Trots organisationsomställning och besparingar landar vi i ett minusresultat.
(Studentkår #23)

Studentkårernas största utmaningar

I enkäten tillfrågades studentkårerna om vad som var deras största utmaningar i nuläget. Totalt 26 studentkårer besvarade frågan. Studentkårerna visar en stor samstämmighet i sina svar. Den största utmaningen för flest studentkårer är brist på resurser. På andra plats kommer deltagande och rekrytering. Här beskriver studentkårerna utmaningar med att rekrytera nya medlemmar, studentrepresentanter och andra aktiva.

Några studentkårer beskriver påverkansarbete och upprätthållandet av en god utbildningsbevakning som sin största utmaning. Andra utmaningar som tas upp är beroendeställningen mot lärosätet, samarbete med andra aktörer, stöd till studenterna och frågor kopplat till kommunikation och synlighet.

Utmaningarna förstärker varandra

Av fritextsvaren framkommer att studentkårernas utmaningar går hand i hand, exempelvis hur de får svårare att rekrytera och locka nya medlemmar när de har allt mindre resurser. Nedan är citat från två studentkårer som belyser detta.

Den största utmaningen är att skapa ett förtroende för studentkårens viktiga arbete. Varför ska studenterna bli medlemmar när studentkåren inte har kapaciteten att hjälpa till och stötta studenterna? Allt handlar om att skala ner verksamheten för att hamna i en budget i balans.
(Studentkår #23)

Den största utmaningen är att minskade statsbidrag kan påverka vår utvecklingsförmåga över tid då mer fokus behöver läggas på att säkra intäkter. Engagemang fortsätter också att vara en fråga som vi som liten kår arbetar med, där minskad fysisk närvaro kan ha en inverkan.
(Studentkår #15)

Flera studentkårer beskriver även hur bristen på resurser och svårigheten att rekrytera studentrepresentanter gör att det är svårt att upprätthålla kvaliteten i deras utbildningsbevakning och generella påverkansarbete. En studentkår frågar sig:

Hur ska vi säkerställa en god verksamhet när vi får färre som kan engagera sig på heltid.
(Studentkår #21)

En annan studentkår uttrycker sig på följande sätt:

Den största utmaningen är att upprätthålla en kvalitativ och oberoende studentrepresentation trots minskade resurser. Vi anser att studentkårer utgör en viktig del av universitetslivet och fyller en central funktion för högskolornas verksamhet genom att kommunicera studenternas oro, tankar och idéer. Minskade ekonomiska förutsättningar riskerar att försvaga denna funktion.
(Studentkår #22)

Ett minskat oberoende påverkar också utbildningsbevakningen och studentkårernas möjlighet att utöva studentinflytande. En av studentkårerna uttrycker sig på följande sätt:

Vi är väldigt beroende av universitetet, och nu ännu mer beroende. Att uppfylla avtal och hitta inkomstkällor för kåren tar tid från kvalitativt påverkansarbete.
(Studentkår #11)

Analys och slutsatser

Enkätresultatet visar att en klar majoritet av studentkårerna har fått avsevärt försämrade förutsättningar för att bedriva sin verksamhet. Sänkningen av statsbidraget har påverkat olika delar av studentkårernas arbete, inte minst deras lagstadgade uppdrag att bevaka och medverka i utvecklingen av utbildningen. Nedan är en sammanställning av SFS analys av enkätresultatet.

Studentkårerna påverkas olika – men alla påverkas

Sänkningen har påverkat studentkårerna på olika sätt. Dels ser vi skillnader i hur allvarligt studentkårerna har påverkats, där vissa har upplevt en dramatisk försämring och stora nedskärningar, medan andra inte drabbats lika hårt. Gemensamt för alla studentkårer i enkäten är att de *har* påverkats negativt av det sänkta statsbidraget.

Det finns olika faktorer som kan påverka hur en studentkår drabbas av sänkningen, exempelvis lokalkostnader, sparkapital, medlemsavgifter och tillgången till extern finansiering. Enkäten har besvarats av studentkårer av olika storlek, geografiskt läge, inriktning och organisering. Samtliga studentkårer som besvarat enkäten har angett exempel på hur de har påverkats negativt av det minskade statsbidraget, vilket visar att de negativa effekterna är utbredda.

Sedan ser vi också skillnader i *hur* studentkårerna har påverkats – sänkningen har lett till allt från färre studiesociala aktiviteter till en sämre arbetsmiljö. Trots effekternas olika teman så uppvisar studentkårerna en stor samstämmighet i att deras största utmaning framåt är hur de med bristande resurser ska säkra en stabil studentrörelse, ett hållbart engagemang och en kvalitativ utbildningsbevakning.

Studentkårer som inte kompenseras av lärosätet drabbas värst

SFS analys visar att studentkårer som inte kompenseras ekonomiskt av lärosätet är de som påverkas mest negativt av sänkningen av statsbidraget. Av dessa är det 83 procent som uppger att de påverkas negativt i stor eller måttlig utsträckning. Av de studentkårer som kompenseras ekonomiskt av lärosätet, helt eller delvis, är motsvarande siffra 66 respektive 62 procent.

Även om studentkårer som saknar ekonomisk kompensation är de som drabbas värst, så visar enkätresultatet att studentkårer som får kompensation också upplever stora negativa effekter. Av de studentkårer som anger att de får fullständig kompensation av lärosätet anger två tredjedelar att de upplever en stor eller måttlig negativ påverkan av sänkningen. Detta visar på att det inte bara är bidragets storlek som påverkar kårverksamheten, utan också var bidraget kommer ifrån.

Andra faktorer som gör att en studentkår drabbas hårt är om de redan innan sänkningen hade en svår ekonomisk situation eller om de har svårt att få extern finansiering.

Ökat beroende sänker kvaliteten

Den vanligaste konsekvensen av det minskade statsbidraget är ökat beroende av lärosätet och minskat oberoende, vilket är problematiskt eftersom studentkårerna bevakar utbildningarna och ska kunna påpeka om det finns kvalitetsbrister. En beroendeställning försvårar det uppdraget. Av fritextsvaren framkommer att studentkårer redan upplever hur det ökade ekonomiska beroendet färgar deras påverkansarbete. En viktig del av studentkårens funktion är att utöva inflytande över utbildningen och fritt kunna påtala kvalitetsbrister. På sikt riskerar denna utveckling att undergräva studentkårens kärnuppdrag.

Det lagstadgade uppdraget hotas

Utbildningsbevakningen är en del av studentkårernas lagstadgade uppdrag. Att hälften av studentkårerna upplever en försämrad utbildningsbevakning är allvarligt och riskerar att kraftigt försämma utbildningarna, vilket i sin tur skadar Sveriges produktivitet, kompetensförsörjning, och internationella konkurrenskraft.

Negativa följd effekter för studentstöd och studiesocial verksamhet

Flera studentkårer upplever konsekvenser som minskade sociala aktiviteter och minskat stöd till studenter. Det här ingår inte i det lagstadgade uppdraget, men är en viktig del av studentkårens verksamhet för att främja studenters hälsa, välmående och gemenskap. Det är också dessa delar som kan locka och motivera studenter att gå med i studentkåren. När arbetet med dessa områden minskar finns det risk att antalet medlemmar i studentkårerna sjunker.

Enkätresultatet indikerar att studentkårer har behövt skifta fokus på grund av det minskade anslaget och ta pengar från den studiesociala delen av verksamheten för att kunna finansiera sitt lagstadgade uppdrag. Med andra ord är det inte bara utbildningsbevakningen och studentinflytandet som blir lidande av sänkningen utan också andra viktiga delar av studentkårernas arbete.

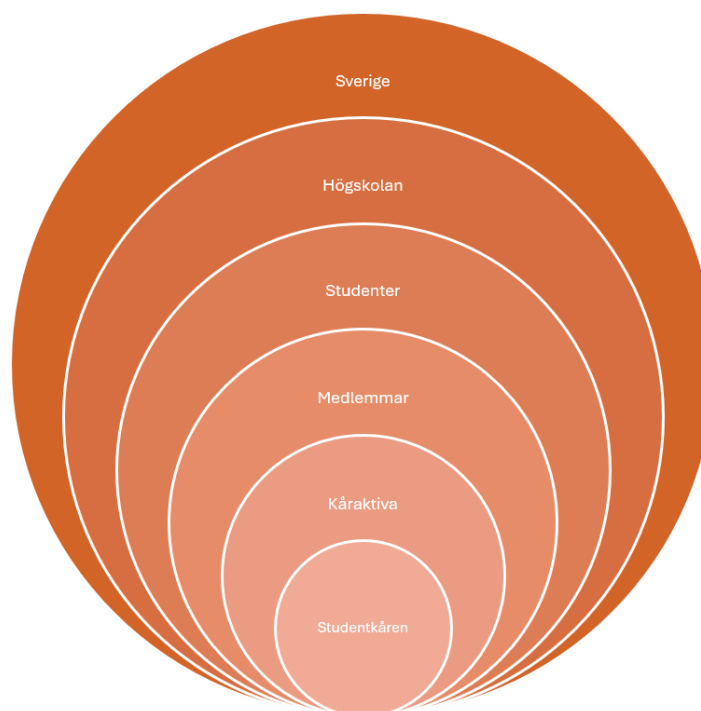
En ytterligare aspekt som framkom i enkäten är att studentkårerna har behövt börja ta betalt för aktiviteter och förmåner som tidigare varit gratis för studenter. Även avgiften för medlemskap i studentkåren kan behöva höjas. Att kostnaderna ökar för den enskilde studenten att delta i studentlivet är problematiskt – och riskerar på sikt att göra engagemanget till en klassfråga. En trygg finansiering av studentkårerna bidrar till inkludering och breddad rekrytering till studentlivet och studentinflytandet.

Ohållbara arbetsvillkor

Minskningen av antalet heltidare och anställda sätter större press på de som är kvar och ökar deras arbetsbelastning. Risker är att ännu mer arbete kommer att utföras obetalt på ideell basis. I längden är en ökad eller i högre grad ideell arbetsbörda inte hållbar för individen eller organisationen. För att upprätthålla ett kvalitativt studentinflytande över tid krävs goda villkor och rimliga förutsättningar för alla som arbetar och engagerar sig i frågorna.

Konsekvenser av ett försvagat studentinflytande

Sänkningen av statsbidraget får följd effekter i hela systemet – från den enskilda studentkåren till högskolesektorn och samhället i stort. Att studentkårerna har sämre förutsättningar att arbeta med utbildningsbevakning och svårare att rekrytera studentrepresentanter kommer att påverka och försvaga studentinflytandet i stort. Det kommer i sin tur skapa problem för lärosätet som inte kan uppfylla sina krav på studentrepresentation. Utbildningarnas kvalitet kommer att försämrats om studenter inte finns representerade och bidrar med sin kunskap och sina erfarenheter.

Figuren ovan visar hur sänkningen får följd effekter i hela systemet, från innersta cirkeln till yttersta, då den påverkar:

- studentkåren – genom nedskärningar i verksamhet och bemanning
- kåraktiva – genom sämre arbetsmiljö och högre arbetsbelastning (för både förtroendevalda och anställda)
- medlemmar – genom färre medlemsförmåner, färre studiesociala aktiviteter och ökade kostnader
- studenter – genom försämrade utbildningsbevakning och minskat studentinflytande. Färre studiesociala aktiviteter och mindre stöd och hjälp. Mindre kunskap om studentkårer och studenters rättigheter. Sämre förutsättningar att delta i påverkansarbete. I förlängningen: sämre utbildning, villkor och studiemiljö samt försämrade möjligheter att göra sin röst hörd
- högskolan – genom försämrade utbildningskvalitet och risk för lägre genomströmning och högre missnöje och ohälsa bland studenter. Risk för att lärosätena inte kan uppfylla lagkrav på studentrepresentation
- Sverige – genom lägre produktivitet, försämrade kompetensförsörjning och svagare internationell konkurrenskraft.

Förslag

Sammanfattningsvis är det djupt oroväckande att sänkningen av statsbidraget har fått så stora negativa konsekvenser på så kort tid. Detta visar på att studentkårerna redan innan sänkningen var allvarligt underfinansierade.

Undersökningen visar att sänkningen har medfört markant försämrade förutsättningar för studentkårerna att bedriva sitt lagstadgade uppdrag. Dessutom riskerar sänkningen att underminera studenters engagemang i sin studiemiljö och utbildning genom att försämma villkoren för detta arbete. Det finns också en påtaglig risk för att dessa negativa effekter kommer att förstärka varandra – att de minskade resurserna leder till nedskärningar som i sin tur lockar färre att engagera sig.

För att stoppa de negativa effekter som sänkningen av statsbidraget har haft på studentkårerna och studentinflytandet uppmanar vi regeringen att:

1. Höja statsbidraget till studentkårerna

Sänkningen av statsbidraget har haft stora konsekvenser för studentkårerna. Statsbidraget bör omgående återställas till åtminstone samma nivå som 2025. Samtidigt behöver ytterligare resurser tillföras eftersom studentkårerna var underfinansierade redan då.

2. Indexera statsbidraget till studentkårerna

Statsbidraget indexeras inte idag, vilket innebär att det varje år minskar i reella värden sett till inflationen. Det finns ett tydligt behov av indexering för att studentkårernas finansiering inte ska urholkas över tid.

Bilaga 1: Enkäten till studentkårerna

Effekterna av sänkt statsbidrag

Om enkäten: Denna enkät består av fem frågor om hur er studentkår har påverkats av regeringens sänkning av statsbidraget till studentkårer 2026.

- 1) Har ert lärosäte gått in med finansiering av er studentkår för att kompensera för det minskade statsbidraget?
 - a) Ja, helt
 - b) Ja, delvis
 - c) Nej

- 2) Vilken påverkan har det minskade statsbidraget haft på er förmåga att bedriva er kårverksamhet?
 - a) Ingen påverkan
 - b) Liten negativ påverkan
 - c) Måttlig negativ påverkan
 - d) Stor negativ påverkan

- 3) Hur har er studentkår påverkats av det minskade statsbidraget? *Nedan listar vi ett antal exempel på möjliga konsekvenser. Kryssa i alla som stämmer in på er.*
 - a) Sagt upp/kommer säga upp personal.
 - b) Minskat/kommer minska antalet heltidare.
 - c) Sagt upp/kommer säga upp lokaler.
 - d) Svårare att rekrytera studentrepresentanter.
 - e) Försämrad utbildningsbevakning.
 - f) Minskning eller upphörande av sociala aktiviteter.
 - g) Minskning eller upphörande av arbetsmarknadsdagar/mässor.
 - h) Ökat beroende av lärosätet och minskat oberoende.
 - i) Minskat stöd från studentkåren till studenter.
 - j) Övrigt (*Svar anges i fritext*)

- 4) Berätta gärna mer om hur det minskade statsbidraget påverkar er. *Ge gärna exempel. (Svar anges i fritext)*

- 5) Vad är den största utmaningen för er som kår just nu? (*Svar anges i fritext*)

SFS